

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ใน 8 จังหวัด ที่มีเงินทุนไม่เกิน 50.0 ล้านบาท จำนวน 572 ราย (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2553)

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรสถานประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง (N =572)

ลำดับ	พื้นที่	จำนวนประชากร	ลำดับ	พื้นที่	จำนวนประชากร
ภาคกลางตอนล่าง 1			ภาคกลางตอนล่าง 2		
1	กาญจนบุรี	212	5	สมุทรสาคร	91
2	นครปฐม	67	6	ประจวบคีรีขันธ์	40
3	ราชบุรี	65	7	เพชรบุรี	23
4	สุพรรณบุรี	61	8	สมุทรสงคราม	13
	รวม	405		รวม	167

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑอาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ที่มีเงินทุนไม่เกิน 50.0 ล้านบาท จำนวน 236 ราย ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 236 ราย

2) วิธีสุ่มตัวอย่างเป็นแบบสองขั้นตอน (Two-stage sampling) โดย

ขั้นที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) เขตละ 2 จังหวัด รวมเป็น 4 จังหวัด ในแต่ละเขตใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เลือกจังหวัดที่มีสถานประกอบการครบทุกประเภทอุตสาหกรรม

ขั้นที่ 2 ใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) และสุ่มตัวอย่างตามสะดวก โดยกำหนดสัดส่วนจำแนกตามอุตสาหกรรม 4 ประเภทในแต่ละจังหวัดจาก 4 จังหวัดที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 รายละเอียดดังตารางดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและตัวอย่างสถานประกอบการผลิตภัณฑอาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง

ลำดับ	พื้นที่สุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร (N =410)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (n = 236)
ภาคกลางตอนล่าง 1			
1	กาญจนบุรี	212	122
2	นครปฐม	67	39
ภาคกลางตอนล่าง 2			
3	สมุทรสาคร	91	52
4	ประจวบคีรีขันธ์	40	23
	รวม	410	236

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ผลงานทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้เป็นพื้นฐาน
2. ศึกษาวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และตัวแปรในการวิจัย
3. ทำการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัย และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
4. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะ จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try-out) กับตัวอย่างมีลักษณะใกล้เคียงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.919 แยกเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.904 และความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้ในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.851
6. ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 คุณลักษณะของสถานประกอบการ ประกอบด้วย เงินทุน ระยะเวลาการดำเนินงาน และจำนวนแรงงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) จำนวน 3 ข้อ
 - ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ด้านปัจจัยการผลิต ด้านบริบทการแข่งขันและกลยุทธ์ทางธุรกิจ ด้านอุปสงค์ ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุน และด้านนโยบายรัฐบาล ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ด้านละ 6 ข้อ จำนวนรวม 30 ข้อ
 - ตอนที่ 3 ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ประกอบด้วย ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร และด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ด้านละ 10 ข้อ จำนวนรวม 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เพื่อขอความร่วมมือและขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและรับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมดจำนวน 236 ชุด ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ แบบสอบถามปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจได้กำหนดระดับคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับความเป็นจริงมากที่สุด	ให้น้ำหนัก 5 คะแนน
ระดับความเป็นจริงมาก	ให้น้ำหนัก 4 คะแนน
ระดับความเป็นจริงปานกลาง	ให้น้ำหนัก 3 คะแนน
ระดับความเป็นจริงน้อย	ให้น้ำหนัก 2 คะแนน
ระดับความเป็นจริงน้อยที่สุด	ให้น้ำหนัก 1 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นที่เท่ากัน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับความเป็นจริงมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับความเป็นจริงมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับความเป็นจริงปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับความเป็นจริงน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับความเป็นจริงน้อยที่สุด

เกณฑ์การแบ่งกลุ่มปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมรวม 5 ด้าน จากจำนวน 30 ข้อ คะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ คือ 150 คะแนน และคะแนนต่ำสุด คือ 30 คะแนน โดยพิจารณาออกเป็น 3 กลุ่ม

คือ สูง ปานกลาง ต่ำ โดยยึดเกณฑ์การแบ่งช่วงชั้นที่เท่ากันเท่ากับ 40 คะแนน ตามการคำนวณดังนี้

$$\text{ช่วงชั้น} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{(150 - 30)}{3} = 40$$

กลุ่มสูง	คะแนนช่วงระหว่าง 110 – 150
กลุ่มปานกลาง	คะแนนช่วงระหว่าง 70 – 109
กลุ่มต่ำ	คะแนนช่วงระหว่าง 30 – 69

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอประกอบตาราง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) การทดสอบค่า t ทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของ Scheffe ' การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) หาค่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปผักและผลไม้